

The Bolt and the Beautiful

Een knipoog naar de titel van een bekende televisieserie is de kop boven dit interview met emeritus predikant Bolt en zijn charmante vrouw. Ze zijn misschien (nog) niet zo gekend in de Bethelkerk, maar wel bekend met die kerk. Het wordt een lang gesprek, want vooral ds. Bolt heeft veel te vertellen, over een oud maar nog steeds actueel onderwerp 'Oorlog en Vrede', maar ook over luisteren en horen (en verhoren).

Wie zijn zij? Een korte toelichting

Dhr. en mw. Bolt zijn verbonden aan de Bethelkerk sinds hun terugkeer naar Den Haag in 1999. Vanaf dat moment hebben zij gekozen, uit persoonlijke voorkeur voor gebouw, kerkgangers en voorganger(s), voor regelmatige kerkgang in de Kloosterkerk. Daarbij is het hun streven om eenmaal per maand de Bethelkerk te bezoeken. Vanuit die keus participeren zij wel binnen de gemeenteactiviteiten in de Bethelkerk. Mw. Bolt is bijvoorbeeld contactpersoon voor Groot Waldeck en samen nemen zij zeer regelmatig deel aan de open maaltijden. Ds. Bolt heeft veel kringen gevolgd bij ds. Van Essen en ds. Riemersma. Zolang hun mobiliteit dat mogelijk maakt, willen zij deze keuze volhouden. Maar wanneer ooit hun wekelijkse kerkbezoek 'slechts' alleen in de Bethelkerk zal kunnen plaatsvinden, zal dat door beiden niet als een negatieve keuze worden gevoeld.

Hoe kwamen die beiden tezamen?

Mw. Bolt, geboren van der Kamp, is in IJsselmuiden, bij Kampen, geboren en getogen. Een klassiek gereformeerd gezin, vader ondernemer, moeder in de huishouding, vader actief betrokken bij allerlei kerkelijke activiteiten. Maar zij mocht wel leren, middelbare school en daarna een beroepsopleiding volgen, in Zetten. Zij behaalde de acte N-19 - leren hoe het huishouden te doen - op de Landbouwhuishoudschool. Ook zij deed aan alles mee op kerkelijk gebied: jeugdclubs, catechisaties, belijdenis.

Met de beroepsopleiding heeft ze heel haar leven ook daadwerkelijk gewerkt. Ook toen ze getrouwd en 'vrouw van' was. Weliswaar vaak parttime en soms een tijdje niet vanwege de (twee) kinderen. Niet zo vanzelfsprekend voor iemand die in de jaren dertig geboren is!

Dhr. Bolt is in 1930 geboren in Grootegast (Groningen). Zijn vader, die daar huisarts was, verhuisde in 1938 naar Groningen-stad om een loopbaan op te bouwen die eindigde als directeur van het Academisch Ziekenhuis aldaar.

Na het gymnasium vertrok de jonge Bolt naar Kampen om daar theologie te gaan studeren. Daarvoor koos hij, toen hij aan het eind van de vierde klas van het gym moest kiezen voor *alfa* (A) of *bèta* (B). Bij het nadenken daarover - dat deed hij toen al grondig - was zijn eigen keuze eerst *bèta*, omdat hij medicijnen wilde gaan studeren. Maar daarover andere mensen raadplegend - dat deed hij toen ook al - werd het *alfa*. Want, vertelt hij desgevraagd, een viertal mensen om hem heen vonden de 'denker' Wim Bolt meer geschikt voor dominee dan voor dokter.

Waar dacht hij als toen zestien of zeventienjarige dan zoal over? vraag ik hem. Hij vond toen onder andere dat de Gereformeerde Kerk niet bij God hoorde, onder verwijzing naar de scheuring in 1944. En hij vond - ook toen al - dat die kerk niet vóór oorlog kon zijn en ervoer dat ze dat wel was.

In Kampen trof hij een ruimhartig intellectueel klimaat aan en voelde zich daar als een vis in het water. Maar naast

studeren keek hij ook om zich heen en ontmoette zo op een verlovingsreceptie in Kampen 'meisje van der Kamp'. Daar kwam een huwelijk van. Zo is dat gekomen.

Aan het werk

De eerste gemeente was in Bozum (Friesland). Daar bracht de jonge dominee in praktijk wat hem tijdens de studie was aangereikt: praten met en leven tussen de gemeenteleden en al luisterend doen wat men wil (mits theologisch en praktisch verantwoord). Op die manier kon er bijvoorbeeld toch één dorpsfeest komen samen met alle soorten van (on)gelovigen in die gemeenschap met drie kerken.

Naar gereformeerde gewoonte werd hij na vier jaar beroepen naar Tilburg. Daar was zijn gemeente een gereformeerde enclave in een roomse omgeving, maar ook hier was zijn benadering van praten met en luisteren naar, een goede methode om toenadering met de rooms-katholieken en met de pastoor mogelijk te maken.

Mw. Bolt was in beide gemeenten de meewerkende vrouw. Glimlachend zegt ze wel zeven baantjes en functies te hebben vervuld, in elk van de gemeenten.

Drie jaar liep het werk in Tilburg toen er, betrekkelijk plotseling, een ingrijpende wijziging kwam. Hij werd gevraagd om te komen werken in het psychiatrisch ziekenhuis 'Bloemendaal' in Den Haag. Bovendien liep er al een verzoek om een deputaatschap te aanvaarden naast het gewone werk, betreffende 'Het oorlogsvraagstuk'. Met medewerking van de kerkenraad van Tilburg kon zowel de benoeming in het deputaatschap als de benoeming in Den Haag gerealiseerd worden. Alzo geschiedde.

De ziekenhuispastor en de deputaat

Het werken in de psychiatrie was erg moeilijk, maar bevredigend. Ook hier weer komt de man naar voren die vanuit zijn ambt luisterend in zijn omgeving staat. Hij zegt in een bijzin met zoveel genoegen te hebben gelezen wat ds. Riemersma daarover recentelijk in *Betheltaal* schreef.

Van 1966 tot het pensioen in 1990 kon hij dit werk doen. Hij bereikte onder andere resultaat door de patiënten zelf vorm te laten geven aan de religieuze invulling van hun gevoelens en gedachten. Maar naast dit dagelijkse werk is er de uitwerking van het oorlogsvraagstuk. Ds. Bolt, als deputaat, benaderde dit vraagstuk als 'kerkdiplomaat' en kerkhistoricus. Want het onderwerp moest om- en voorzichtig worden benaderd. Zijn uitgangspunt was en is dat geen oorlog in de huidige tijd meer gerechtvaardigd kan worden. Dit geldt zowel voor de conventionele oorlogen als voor de moderne ABC (atomaire, biologische, chemische)-oorlogsvoering. Een deel van die mening werd gevormd door het sterven van kinderen van zijn school door een vliegtuigbom in 1941, een ander deel door nauwkeurige Bijbelstudie. Onder andere deze studie heeft er mede toe geleid dat het Interkerkelijk Vredesberaad is opgericht.

Het deputaatschap bracht in 1983 het rapport uit: 'Vrede? vraag voor kerk en samenleving', waarin ds. Bolt een hoofdstuk voor zijn rekening heeft genomen. Boeiende literatuur bemerk ik bij het doorlezen daarvan. Het wekt herinneringen op aan de tachtiger jaren, waarin de verschillende kerkelijke instellingen weliswaar geen eensluidend standpunt over dit vraagstuk konden bereiken, maar er wel de betoging op het Museumplein in Amsterdam was met tienduizenden mensen die tegen de kernbepapening waren en dus tegen oorlog.

Uitgewerkt?

Naar de dagelijkse bezigheden vragend wekt het bij mij geen verwondering op dat die bomvol blijkt te zitten. Ik

realiseer me dat deze opmerking in relatie tot het eerder genoemde rapport een soort dubbele laag heeft. Hem is gevraagd zijn studie en onderzoek van de periode als deputaat van commentaar te voorzien. Daarmee het huidige inzicht in die materie toetsend aan de inzichten van toen. Daar is hij meer dan druk mee, maar met voldoening. Dat hij zich als 'kerkdiplomaat', zij het tussen aanhalingstekens, heeft geprofileerd, is me duidelijk geworden. Het was een boeiend gesprek.

Inge Ligthart Schenk